

LIDEN TIDNINGEN

2022-2

INDAL LIDEN HOLM BISPGÅRDEN HAMMARSTRAND

Ur innehållet

Den odödliga Klippenvägen
Café Grodan
Kraften från norr

214 ÅR GÅR FORT ...

Nu är det dags för nästa kris efter pandemin!

Det har startats ett krig i Europa. I Ukraina kämpar de för sin och vår frihet - för rätten att få bestämma själv.

Det är länge sedan Sverige förlorade sin östra riksdel till tsaren i Ryssland. 21 februari 1808 gick de över gränsen till Sverige utan någon officiell krigsförklaring. Känns det igen? Vi som har blivit lite äldre och gärna ser tillbaka vet att världen har förändrats mycket under århundradena. Hur mycket annorlunda var inte samhället 1808, sett ur det perspektivet? Under denna tidiga del av seklet var Sverige inblandat i flera krig. En dansk-norsk här försökte erövra främst Jämtland och Härjedalen vilket svenskarna lyckades sätta stopp för. Mot ryssarna gick det, som bekant, sämre. Den stackars Gustav IV Adolf fick bära hundhuvudet för debaclet. Han avsattes och fick tillbringa återstoden av sitt liv i landsflykt och armod. Tsaren, vars benämning kommer från Caesar eller kejsare, kunde införliva Finland i det ryska väldet. Känns det igen?

”Fänrik Ståls sägner” handlar om det svensk-ryska kriget 1808 till 1809. Diktverket är författat av Finlands nationalskald Johan Ludvig Runeberg (1804–1877). Bitterheten var stor i både Sverige och Finland vilket är ett bärande tema i detta nationalromantiska epos tillsammans med hjältemodet hos soldaterna och försvaret av fosterlandet. Den finska nationalsången har hämtat sin text från den inledande diktens första och sista verser.

Åren 1814 – 1905 var Sverige i union med Norge, delvis tänkt som kompensation för de till Ryssland avträdde landområdena och svenska Pommern. Det senare förlorades till Danmark 1814.

När detta skrivs har Sverige, tillsammans med Finland, ansökt om medlemskap i NATO. Därigenom bildas en sammanhållen skandinavisk enhet. Man kan kanske därmed säga att cirkeln är sluten.

*Som vanligt ett stort tack till alla våra annonsörer och skribenter!
En glad sommar önskar er redaktionen!*

Lidentidningen

Järkvissle 204
855 99 Liden
tel 0692-211 01
e-post: lidentidningen@telia.com
Utgivningsbevis: 31 116
Plusgiro 195 35 99-6
Ansvarig utgivare & redaktör:
Anders Högström
Layout: Anders Högström och Eva-Rut Lindberg
Annonser: Eva-Rut Lindberg
Tryckeri: Print 24, EU
Omslagsbild och illustrationer: Lars Gustafsson
Utgivningsområde: Indal, Liden, Holm, Bispgården och Hammarstrand.

Rättelse: I artikeln ”Spelmannen Höglin på Högen” i förra numret av Lidentidningen insmög sig två fel. Måttet på Rockhuvudet är 57 cm. I sista stycket ska det stå Nils Olov Lidgren, född 1859.

Preliminär utgivningsplan kommande år

	Dead-line	Utkommer
Nr 3	12 augusti	15 september
Nr 4	10 november	15 december
Nr 1	16 februari	16 mars
Nr 2	13 maj	15 juni

LIDENS MARKNAD

Lördag 27 augusti kl 11-16

Dackaran underhåller

Knallar med försäljning av
bl a fårskinn, träslöjd, stickat,
mattor, kött, fisk,
smycken m m

Servering av kolbullar
och kaffe med tårta

VÄLKOMMEN!

Arr: Marknadsgruppen 072-543 07 77

FRI ENTRÉ

Östersund Stugun Strånäset Hammarstrand
50 km ca 7 km 40 km Riksväg 87

FÖR TRETTONDE ÅRET

Lappverk Utställning

Strånäset
5/7-10/7
Öppet 11-16

Försäljning av material och alster
Lotteri **Servering**

**Trä i Tyg
Revsund**
Kontakt/Info
Tfn: 073-0756672

Ragundakviltarna

Lidens Hembygdsförening

www.hembygd.se/liden

Café Vättaberget

15 juni - 14 aug
Öppet 12 - 17

Stängt måndagar och tisdagar
Stängt midsommarafton

Midsommarafton

Dans runt stängen vid Lidens gamla kyrka
Kl 13 - 15 (obs! tiden)

Servering. Saft och bullar till alla barn.
Lotteri.

Hembygdsdag på Vättaberget
24 juli kl 12 - 15

Gudstjänst. Underhållning. Hantverkare.
Servering. Tunnbröd.

Varmt välkomna!

För mer information ring 070-279 33 11

Kom och Fynd!

Lördagen den 16 juli kl 11 - 15
Bakluckeloppis på Björkbacken i Boda
2 mil söder om Bispgården

Vill du vara med och sälja dina pryglar från din
bil eller hyra ett bord? Kontakta "Cina"
tel 070-347 29 56. Kostnad 50 kronor.

Servering: kaffe, väfflor, läsk
Vid regn håller vi till inomhus

Välkomna!

Boda Byggnadsförening

PRO Liden

Fiskedag vid Dacksjötjärn
28 juni kl 12.00, 50 kr

Gudstjänst på Oxsjögården
Söndag 7 augusti kl 13.00

Träff hos Lars Gustafsson
Tisdag 23 augusti kl 13.00

TREVLIG SOMMAR!

Hälsocentralen Liden önskar Trevlig sommar!

Vi välkomnar vår nya sjuksköterska Catarina
och vår nya familjeläkare Christina!

Öppettider är som vanligt måndag till fredag
08.00 - 16.30 och liksom tidigare
förbokas alla besök på 0692 - 439 20.

Förnya recept, beställ hjälpmedel och boka tid
för sjukintyg i god tid innan sommaren.

BISPGÅRDENS TRÄDGÅRD

Välkommen till den
lilla trädgården
med det stora
växtsortimentet
mitt i Bispgården!

Alla våra växthus är öppna och fyllda med sommarblommor, amplar och köksväxter - allt från egen odling! Visningsträdgården är en källa till idéer och vi har ett stort sortiment av härdiga fruktträd, bär och barrväxter. Kom och bli inspirerad på Vårstigen i Bispgården!

Följ oss på bispgardenstradgard.se och facebook.com/bispgardenstradgard
E-post: info@bispgardenstradgard.se • Tfn trädgårdsmästare Stefan: 0730-64 22 22

KAFFE PÅ CAFÉ MED GRODPERSPEKTIV ...

Det fanns en tid då nästan varje by längs Indalsälven hade ett kafé. Nu är många ett minne blott men i Flygge, strax söder om Liden, kan man sitta ner och dricka kaffe och äta nybakat bröd. Här finns Café Grodan. Redaktionen åkte dit för en pratstund med innehavaren Elin Lantz och för att ta en fika med tillhörande mockakaka.

Tidiga morgnar

Det blir tidiga morgnar när man driver ett bageri. – Dagen börjar oftast mellan 3 och 5 på morgonen, säger Elin, – det är degar som ska sättas eller blandas och choklad som ska smältas. Sedan far jag runt och levererar till Liden och Indal och sedan Härnösand, så det blir långa dagar. Särskilt som jag sköter bokföringen själv också berättar hon, – och så blir det en sväng till snabbgrossen på måndagar, för då öppnar jag lite senare.

Ville byta yrke

Elin Lantz är utbildad specialistundersköterska men tröttnade på det och bestämde sig för att helt byta yrke.

– Jag gick en kurs i Stockholm och blev diplomerad konditor, berättar Elin, – och eftersom det är dyrt med revisor bestämde jag mig för att gå en kurs i ekonomi i Östersund samtidigt, så det blev mycket pendling under en period.

Grodan som förvandlades till bageri

– Att det bageriet heter just Café Grodan beror på att jag gillade grodor som barn och då tyckte jag att det namnet passade bra. Dessutom gillar jag grodbakelser som ser ut som grodor och som smakar ungefär som prinsess-tårta, säger Elin, och vi på redaktionen undrar lite över när grodan ska förvandlas till en prins.

”Riktiga” råvaror

På bageriet finns nu bland annat sju sorters kakor, biskvier, kanelbullar, olika sorters matbröd och mycket annat. – Jag använder bara

Innan arbetsdagen börjar dricker Elin en kopp kaffe. Under de snart tre år som hon drivit sitt företag har verksamheten utvidgats och hon kan nu erbjuda kaffe med dopp inne i huset. En separat entré står högt på önskelistan, liksom en bättre ugn.

”riktiga” råvaror för att jag vill att det ska smaka hembakat, berättar hon och fortsätter, – Ibland misslyckas man ju och fördelen med det är att vi får äta upp det själva. – Särskilt tunnbröd som legat lite för länge i ugnen är populärt, det blir knaprigt och gott, säger Elin och skrattar. Med ”riktiga” råvaror menar Elin smör, mjöl, socker och ägg - allt bakas utan en massa konstiga tillsatser och hon mal till och med mandeln till biskvierna själv.

Café Grodan ligger invid RV86 mellan Liden och Indal. Här kan du få kaffe med dopp.

En tår på tur

– På sommaren är det en hel del förbipassande som stannar till, fortsätter Elin, – och kör man motorcykel får man kaffet gratis om man handlar fikabröd.

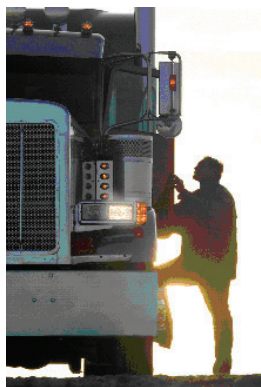
Redaktionen förstår varför när Elin Lantz berättar att hennes stora fritidsintresse är att, ja, just det, köra motorcykel. - Tyvärr blir det inte så mycket tid över för det, men det blir väl en tur då och då, säger Elin.

Semester

I sommar ska Café Grodan leverera bröd till Gudmundstjärn och Elin kommer att tillbringa en hel del tid där, så någon semester blir det inte under den perioden. – Kanske blir det några dagar, säger hon och tillägger: – I den här verksamheten får man ta semester på vintern och när det passar.

Text och bild: Anders Högström & Eva-Rut Lindberg

YTTERBOMS

TRAFIK AB

070-666 74 91   060-928 28

● Lastväxlare
● Maskintransporter

● Kranbilar
● Containeruthyrning

VÅR INDUSTRI I KÄLARNE GÅR FÖR HÖGTRYCK

Kontakta mig så kommer jag och tittar över vilka specialsortiment du har i din skog, samt vilka tjänster jag kan erbjuda dig!

Stefan Maina
070-303 31 66
stefan.maina@rundvirkeskog.se

 Följ oss på facebook!

Rundvirke Skog

Välkommen till din lokala bank

Hos oss jobbar människor som gillar att hjälpa dig med din ekonomi. Du får personliga råd oavsett om mötet sker digitalt, via telefon eller hos oss på bankkontoret i Sundsvall. Tveka inte att höra av dig.

Erik Martinsson, företagsrådgivare
Tobias Viklund, skog- och lantbruk

Handelsbanken

Landsvägsallén 4, Sundsvall
tel 060-13 03 00
sundsvall@handelsbanken.se

FORNTIDSRESAN

Nio tusen år av människors spår

**VÄSTERNORRLANDS
MUSEUM**

Fri entré
www.vmmuseum.se
Härnösand

HAMMARSTRANDS BEGRAVNINGSBYRÅ

Vi finns bara några mil bort och
utför alla tjänster i samband
med dödsfallet

All service inför kyrklig
begravning
Borgerlig begravningsofficiant
Transporter
Minnesstunder
Bouppteckningar
Auktioner

Vi har jour dygnet runt
0696-105 08

Per Bergvall & Co

Tempo

Liden

Glad sommar!

Måndag - fredag 10 - 19
Lördag 10 - 16
Söndag 12 - 16

Vi är ombud för

SCHENKER

SERVICE

postnord

Lidenvägen 94
tel 0692 - 100 26
info@lidenslivs.se
[facebook/Tempo Liden](https://www.facebook.com/TempoLiden)

DEN ODÖDLIGA KLIPPENVÄGEN

Sträckningen av Klippenvägen: Högländ – Kråkstensjö, 11 km lång, byggd 1954 – 1957. Karta från Magnus Berggren.

En solig sommardag 1957 fick jag följa med min ”sommarfamilj” för att njuta av utsikten över byn Järkvissle från Klippberget på södra sidan av Indalsälven. Byggnationen av Järkvissle kraftverk eller kraftstation var i full gång. Färjan över älven, med sin märkliga drivteknik, var ännu i drift och väckte stor nyfikenhet. Från Högländ var den nya vägen upp via bosättningen Klippen till Kråkstensjö iordningställd. Allt var spännande för en 12-årig stockholmare.

En nyfiken 12-åring

Men det var en särskild händelse som har etsats sig fast i mitt minne i alla år. Efter cirka 1 km från Högländ finns en inbuktning på höger sida i bergssidan med följande text – Alex Jacobsson byggde vägen 1954 – 1957. Det var en yrkesmässigt professionell inbuktning ifylld med röd målarfärg. Placeringen var väl vald med vy över Järkvissle och den blivande uppdamningen av älven. Min nyfikenhet vaknade. Vem var denne man? Frågan har blivit obesvarad ända fram till idag. En ”omfattande efterforskning” startades efter 65 år! En undran över vem personen Alex var, har funnits vid alla otaliga tillfällen som jag passerat platsen under de gångna åren.

Storföretagaren Alex Jakobsson

Alex Eugén Jakobsson blev med tiden en storföretagare i Borglunda i Stugun i Östra Jämtland. Hans verksamhet inom entreprenadbranschen blev mycket omfattande. Alex föddes 1899 på Finnberget i Höglunda i Stugun och växte upp i Borglunda. Från att ha arbetat med en vanlig spade på ett vägbygge mellan Albacken och Bräcke köpte Alex våren 1927 sin första lastbil för att bli egen företagare.

re. Det var ett fordon om 26 hästkrafter med en 4-cylindrig motor! Verksamheten bestod i början av gris-, mjölk-, kol- och virkestransporter och mycket annat. Många lastbilar köptes in. År 1947 började Alex med vägbyggen i stor skala. Flera stora vägmaskiner syntes på många mil nybrutna skogsbilvägar. Alex höll själv i trådarna och hade fullständig kontroll på de ekonomiska detaljerna. I slutet av 1950-talet bestod maskinparken av 6 stora schaktmaskiner av märket Caterpillar (alltid gulmålade), tre väghyvlar, två stenkrossverk, fem lastbilar, tre lasttraktorer och sju kompressorer med mera. Företaget hade dessutom en egen service- och reparationsverkstad och 10 bostadsbaracker för ett 50-tal anställda att placeras vid de olika vägarbetena.

Alex Jakobsson (1899 – 1978), storentreprenör och byggare av Klippenvägen. Foto troligen 1970: Engströms Fotoateljé i Sundsvall. Särskilt tack till Anna-Karin Falkenstrand, Upplands Väsby, för lånet av porträttfotot.

Bakom varje framgångsrik man står...

Hustrun Jenny, f. Söderström, (1898 – 1985) var tvungen att stiga upp klockan fyra på morgnarna och koka vatten till lastbilarnas kylare! För att undvika sönderfrysning vintertid tömdes kylarna varje kväll. Hon skötte dessutom ladugården, lagade mat åt familjen och ett antal karlar och ansvarade för flera hussysslor. Familjen bestod av 2 döttrar, som båda kom att välja andra verksamheter än entreprenadbranschen.

Klippenvägen

Vägbeställarna antog Alex' anbud om att göra en ny väg från Högländ i Järkvissle till Kråkstensjö (mötet med vägen Stensjö – Hällsjömon), en sträcka om 11 km. Vägen hade diskuterats redan på 1940-talet. Arbetet med vägen startade 1954 (samma år som kraftver-

Magnus Berggren, ordförande i Klippenvägens samfällighetsförening lägger sista handen vid ommålningen av inhuggningen i Klippberget. Förnamnet är Alex och sista siffrorna är 1957.

Foto 2022: Arne Johansson.

ket i Järkvissle påbörjades) och var slutfört 1957. Det går inte att ta miste på Alex' stolthet över Klippenvägen. En kunnig stenhuggare högg in Alex' namn och årtal i bergssidan (höger sida 1 km från Högländ) för framtida igenkännande. Ingenting är nytt under solen!

fortsättning nästa sida

Manuell brytning av vägen Högländ – Klippen 1934. Nr 3 fr.vä. är Ivar Lättström och nr 4 Teodor Rhudin (osäkert). Foto: okänd. Särskilt tack till Lars Lättström, USA, och Håkan Backlund, Sundsvall, för bildlånet.

Stor schaktmaskin av märket Caterpillar D 7:a från Nilssons Maskin AB i Sundsvall år 1951. Foto: okänd.

Indalsstämman på Hembygdsgården 29 - 31 juli

Musik i dagarna tre med Dackaran och andra spelmän!

Invägning i Indals kyrka onsdagen den 29 juli kl 14.00

Programmet uppdateras allteftersom på vår hemsida

I bagarstugan bakas mjukkaka

Servering med laxmackor, kolbullar och annat gott

Camping

Välkomna!

Besök vår hemsida och Facebook för mer information!

www.hembygd.se/indal, Facebook

fortsättning från föregående sida

Ja, runristare har det ju funnits i mer än 1000 år! Men den uppmärksamme upptäcker det annorlunda bokstavsvalet i inhuggningen. Där stavas efternamnet med bokstaven "c", men i officiella handlingar står det bokstaven "k". Det har inte varit möjligt att hitta någon förklaring till bokstavsskillnaden. I marknadsföringen användes ofta bokstaven "c". Orsaken till den alternativa stavningen förblir olöst. Sambandet mellan Klippenvägen och Alex Jakobsson blir i alla fall odödligt genom inhuggningen. Tyvärr försvinner den röda målarfärgen så småningom. Ommålning vart 10:e år krävs för att historien skall synas i evighet.

Alex Jakobsson avvecklade entreprenadverksamheten i början av 1970-talet. Han avled i Borglunda 1978, i sitt 79:e levnadsår.

Arne Johansson
Järkvissle

Marknadsföringskeps med stavningen "c" och inte med stavningen "k", som i alla officiella register. Varför? Frågan förblir obesvarad!

Foto 2022: Dahn Lundell.

Många personer har bidragit till artikeln om Alex Jakobsson. Tack till Magnus Berggren, Bräcke, Carl Eric Mogell, Gällö, Peder Barsch, Järvsö, Eva Melander Barsch, Järvsö, Dahn Lundell, Upplands Väsby, Anna-Karin Falkenstrand, Upplands Väsby, Helén Säterberg, Hammarstrand, Fredrik Näslund, Borglunda i Stugun, Lars Lättström, USA och Håkan Backlund, Sundsvall.

Patrik Sandberg
virkesköpare Liden
tel 0692-220 02

sca.com/skog

"Jag erbjuder tjänster som utvecklar ditt skogsägande"

Jag hjälper dig att få en god överblick och tillgång till de verktyg du behöver för att nå dina mål med skogsbruket. Vi erbjuder allt från skogsvård och rådgivning till avverkning och gallring.

En av våra virkesköpare är Patrik. Ring honom så får du veta mer om våra tjänster som kan öka värdet på din skog. Du hittar din lokala virkesköpare på sca.com/skog eller i tjänsten Skogsvinge.

Frukost 95 kr

Vardagar 06.30-09.30 helger 08.00-10.00

BOKA ER

KONFERENS KICKOFF AFTER WORK

HOS OSS!

BOKA DITT

FÖDELSEKALAS

HOS OSS!

Du umgås med dina gäster och vi tar hand om allt annat! 2-rätters på buffé inkl. en öl/vin/cider/alkoholfri dryck

PRIS FRÅN 265 KR/PERSON

BOKA ERA

GRÄDDTÅRTOR SMÖRGÅSTÅRTOR

HOS OSS!

OCH SJÄLVKLA
HOTELLRU
FAMILJE
ENSAMMA

PUBK

M

GRILLBUF

ERBJUDANDE

Enkelrum inkl. frukost o
Del i dubbelrum inkl. fruk
Buffén står framn

Bo

0696

info@hotellh

RT HAR VI
M FÖR HELA
R TILL DEN
RESENÄREN

19 AUGUSTI

VÄLL
ED
FÉ & MUSIK

och Grillbuffé 995 kr/person
ost & Grillbuffé 795 kr/person
ne mellan 18.00-21.00

Priser inkl. moms

oka

-10780

hammarstrand.se

A'LA CARTE RESTAURANG

Mån-Lör 17.00-21.00

CATERING
HEM TILL ER MEN VI
TAR HAND OM
DISKEN
HOS OSS

Trätojords
backen
Hammarstrand

MIDSOMMARYRAN
25 JUNI

CREEDENCE TRIBUTE

ALLSTARS

MARTINEZ

partystestern
riff raff riff

DANSPAKET 25-26 JUNI 2022

HOTELL

HAMMARSTRAND

ETT UNIKT 50-ÅRSKALAS

50-årsdagen är något stort för många i livet. Det upplevde definitivt trollmålaren, botanikern, språkgeniet, bohemen, med mera, Rolf Lidberg.

I samband med Rolfs 50-årsdag ordnades en utställning av hans verk i förutvarande Forsbergs Möblers lokaler vid Tullgatan i Sundsvall. Över 100 tavlor inlånades! Foto: okänd.

500 gäster

Han var född den 26 maj 1930 i Järkvissle, så 1980 var det dags. Via annonser på förhand i lokaltidningarna undanbad han sig inte uppvaktning. Alla var välkomna till det abonnemangshotell Knaust under två dagar. Rolf ville inte ha presenter i form av prylar. Gästerna skulle ta med sig ingredienser till det planerade smörgåsbordet. Det skulle bli ett sjudundrandes knytkalas. 500 gäster uppvaktade! När alla hade ätit sig mätta fyllde den överblivna maten sju frysboxar. Rolf fick anledning att njuta av sin högtidsdag i månader!

Cykel i matsalen

Rolf anlände till festligheterna i veteranbil. Han välkomnades med årstidens vilda bloms-

ter och fullständigt dränktes i presenter. Det blev folkdans, sång och tal i det oändliga. Rolf tog sig också friheten att cykla inne i matsalen på Knaust. Kanske var han inspirerad av forna tiders skrönor om träpatroner som red uppför marmortrappan. Men nya tider hade modernare fordon.

Bokade Hotell Knaust gratis

Rolf var oerhört populär i Sundsvall med omnejd 1980. Det är i alla fall obegripligt idag att Rolf kunde kostnadsfritt boka Hotell Knaust i två dagar och dessutom låta gästerna ta med förplågnaden till kalaset! Ofattbart! Rolf Lidberg var verksam i ytterligare 25 år, men inte någon fest överträffade "Knaust kalaset"!

När Rolf firade på hemmaplan det vill säga i Järkvisse Folkets Hus (Skansborg) skänkte han ett tryck till alla som kom och uppvaktade. Det gick att efter signering få bilden ramad på plats för 50:- av S. Holmberg, Nya Glasmästeriet i Sundsvall. Foto: Arne Andersson.

Rolf Lidberg, kungen på tronen på Knaust. Foto: Linus Wallin.

Artikeln är grundad på ett reportage ur Sveriges första bildtidning (1938 – 1981) med namnet – Se - . Tack till Lilian Ohls och Arne Andersson i Enviken i Dalarna för hjälp med materialet.

Arne Johansson, Järkvisse

50-åringen anländer till Knaust, eskorterad av beundrare. Foto: Stefan Groth.

Rolf på cykel i Knaust matsal!
Foto: Linus Wallin.

Rolf i bärstol på Knaust vid 50-årsfirandet.
Foto: Linus Wallin.

KRAFTEN FRÅN NORR

Klimatkris eller ej, men nu ska Sverige ställa om till fossilfri energi. För att vi ska uppnå EU:s klimatmål för 2030, måste unionens samlade utsläpp minska med 40 %, jämfört med 1990, och då aktualiseras frågan att bryta litium igen i Liden för tredje gången. Kommer det att bli tredje gången gillt? Lidentidningen kommer att följa utvecklingen framöver under rubriken ”Kraften från norr” där vi både blickar bakåt och framåt.

När LKAB utförde markmätningar 1983 i Västernorrland hittades litium vilket också publicerades som notiser i de båda rikstäckande dagstidningarna Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Där uppgavs att man påträffat den litiumhaltiga bergarten Pegmatit i ett 400 m brett och 5,5 km långt stråk mellan Liden och Bispgården. Närmare bestämt finns fyndigheterna mellan Järkvissle och Västanå.

Malmfyndigheter i trakten var dock inget nytt. Redan under 1800-talets senare del hittades bland annat nickel och grafit. Arne Johansson har skrivit om detta i Lidens Tidning nr 75 och 77.

Kritiska råvaror

I september 2020 publicerade EU en lista över 30 kritiska råvaror, det vill säga mineral och metaller som bedöms som nödvändiga

för samhället och välfärden. Till de kritiska råvarorna räknas de som behövs för fossilfri energi, exempelvis i komponenter till vindkraftverk och till uppladdningsbara batterier. Till det senare hör litium.

För bilen Teslas batterier åtgår det 12 kg litium. Prognosen för år 2030 är att försäljningen av elbilar kommer att uppgå till 50 miljoner per år, vilket betyder att avsevärda mängder litium kommer att behövas.

I Europa konsumeras ungefär en fjärdedel av världens råvaror men den egna produktionen uppgår endast till tre procent. Vi är därför helt beroende av import. 90 % av ämnet litium importeras från Chile, USA och Ryssland där också den största tillverkningen görs och EU förodrar därför att den inhemska produktionen måste öka.

P L B Bygg AB

**Kontakta oss för
lediga lägenheter eller
lokaler**

060-15 90 40, 070-310 55 12
Peter@plb.se

Gruvbrytning i Järkvissle - Västanå

... och då blir brytning av litium intressant i Sverige. 2013 lät företaget Providence Lithium Resources AB utföra provborrningar i det tidigare undersökta området i Järkvissle - Västanå. Arbetet fick dock avbrytas eftersom företaget inte hade upprättat någon giltig arbetsplan. Oklarheter rädde också kring informationen till markägarna.

Nu har nya borrkärnor tagits upp av Asera Mining AB som, enligt SVT Nyheter den 26 februari, uppger att en brytning på uppskattningsvis två miljoner ton över en tioårsperiod kan äga rum. I skrivande stund har dock Asera Mining AB inte ansökt om brytningstillstånd, och vägen dit är kantad av villkor som ska uppfyllas.

Norrländsk energi

I Norrland finns energi i olika former sedan gammalt med vattnet som inledningsvis varit den sammanhållande länken. Timmer forslades på älven till sågar som drevs av vattenkraft fram till att man började utvinna elektricitet ur vattendrivna turbiner. Nu har produktionen av el klättrat upp på land med vindsnurror, solceller och batterier.

Kraftledningarnas kapacitet räcker inte för elintensiv produktion i södra delarna av landet vilket gör att flera sådana företag har hittat en marknad i Norrland - där kraften finns. Skellefteå hör till vinnarna när nu Northvolts batteriproduktion till elbilar har etablerats där. I dagsläget sysselsätter företaget över 2 300 anställda. Etableringen i Skellefteå har givit staden nya arbetstillfällen och ökat byggande och, just det, till bilbatterierna behövs litium i stora mängder. Och avståndet till Järkvissle - Västanå är i dessa sammanhang inte alltför långt, ungefär som till Stockholm.

Text: Eva-Rut Lindberg

Period	1	2	3	4	5	6	7	8
1	1 H							
2	3 Li	4 Be						
3	11 Na	12 Mg						
4	19 K	20 Ca	21 Sc	22 Ti	23 V	24 Cr	25 Mn	26 Fe
5	37 Rb	38 Sr	39 Y	40 Zr	41 Nb	42 Mo	43 Tc	44 Ru
6	55 Cs	56 Ba		72 Hf	73 Ta	74 W	75 Re	76 Os
	87 Fr	88 Ra		104 Rf	105 Db	106 Sg	107 Bh	108 Hs

Litiumatomen har tre positivt laddade kärnor som samsas med fyra neutrala kärnpartiklar. Kring atomkärnan rör sig tre elektroner som är negativt laddade.

Litium är ett av de lättaste grundämnena med beteckningen Li och har nummer tre i det periodiska systemet. Litium är det lättaste grundämne som är i fast form vid rumstemperatur.

Källor

Sveriges geologiska undersökning
Bergsstaten
Sundsvalls tidning 2022-02-24
SVT nyheter/Västernorrland 2022-02-26
Naturvårdsverket
Lidens Tidning nr 75 och 77 som kan laddas hem från www.jarkvisslefilm.se

En stabil partner i vindkraftsutvecklingen sedan 1990

010-199 88 00
www.eolusvind.com

The logo for Eolus, featuring a stylized white wing or feather above the word "eolus" in a lowercase, sans-serif font. A small trademark symbol (TM) is located at the bottom right of the word.

ANNA HALVARSSON 100 ÅR

Anna Halvarsson på 100-årsdagen, omgiven av sonen Mats och barnbarnen Bodil och Benny. Foto: privat.

Anna Halvarsson, f. Åsén, i Lidensboda i nordvästra Medelpad fyllde 100 år söndagen den 1 maj 2022. Hon är född i Nordansjö på "Oxsjöfjället" ca. 1 mil från gränsen till Ångermanland. Familjen bestod av 12 syskon. Skolundervisningen ombesörjdes av en lärare i Anderberget, som låg relativt nära. Anna slapp därmed åka ända till Lidensboda för sin förkovran.

Kärleken till snickaren Gerhard Halvarsson fick Anna att flytta till gården "Halvars" i Lidensboda. Det var ett litet jordbruk med 5 kor, men inte någon häst. "Det fick vi vara själva" som Anna berättar. Bröllopet var 1949 och samma år föddes enda barnet, sonen Mats, som tillsammans med de två barnbarn Benny f. 1986 och Bodil f. 1987 förgyller tillvaron. Maken avled 1988.

Vardagarna inrutades med djurskötselns regelbundna sysslor på gården. Anna var även i unga år flaggvakt vid timmerflottnings ned till Sillre Såg, dvs. att varna för skapande av timmerbrötar. Frö- och plantsättning i skogen fyllde sommarhalvåret. Under åren 1962 – 1987, i 25 år, var Anna bl.a. Lantbrevbärare, Postbiträde och även Postmästare. Det har dock varit sparsamt med utlandsresor, men på Cypern har hon varit.

Hur blir man 100 år? Annas recept:

1. Sunt förnuft! Lagom med alkohol, eller ingenting!
2. Undvik rökning (hon rökte tidigare 2 – 3 cigaretter per vecka men slutade för 30 år sedan)!
3. Motionera ofta (tidigare åkte hon skidor varje dag, när det var möjligt)!

Från Stockholms Slott och Kung Carl Gustaf och Drottning Silvia har det kommit lyckönskningstelegram med texten: Våra varmaste lyckönskningar på 100-årsdagen.

Anna håller ordentlig ordning på årtal och händelser och det verkar inte bekomma henne något nämnvärt att fylla 100 år. Grattis!

Arne Johansson
Järkvissle

Café Grodan

Österflygge 143, Liden
073-079 85 48
FB Cafe Grodan
www.cafegrodan.se
hembakat@cafegrodan.se

EN HOPPFULL VÄG FRAMÅT FÖR HELA SUNDSVALL

Med jordnära visioner skapar vi en
grön och trygg vardag där vi ger
kraft åt varje människa.

Centerpartiet

SUNDSVALL

NY RÄDDNINGSSATION "PÅ G" I LIDEN

Lidens nya räddningsstation ska uppföras invid trevägskorsningen RV86 och vägen till Holm.

Några hundra meter norrut från avfarten till Liden blir det snart byggstart för den nya och efterlängta räddningsstationen, om det är någon som undrat.

Den nuvarande byggnaden som räddningstjänsten är inrymd i, är egentligen en gammal bensinstation från 1960-talet som låg vid den tidigare dragningen av vägen mellan Sundsvall och Östersund. Lokalerna uppfyller inte moderna krav på säkerhet och en bra arbetsmiljö för räddningstjänstens personal.

Meningen med den nya stationen är att den ska öka tryggheten för innevanarna i bygden. Vid utryckning kommer fordonen direkt ut på 86:an, vilket är tänkt att förkorta tiden för

att påbörja insatsen. Räddningsaktionerna kommer att kunna effektiviseras, inte minst viktigt i dessa tider av stundtals okontrollerade skogsbränder, tänker vi här på redaktionen.

Både personal och fordon kommer att må bättre i de nya lokalerna. Träningsmöjligheter och moderna verkstadslokaler ingår i konceptet. Möjligheter att sköta vissa arbetsuppgifter på distans för deltidspersonalen anordnas, för att förbättra arbetsmiljön under beredskapsperioderna.

Liden ingår i landsbygdsprogrammet och projektet bidrar till kommundelens utveckling.

*Källa: Sundsvalls kommuns hemsida
Anders Högström*

Vill du prenumerera på
LIDENTIDNINGEN?

Sätt då in årskostnaden 250 kr
på plusgiro 195 35 99-6

Uppge namn och adress
så kommer tidningen med posten

Behöver du hjälp med
trycksaker?

Vi på Lidentidningens
redaktion kan hjälpa dig

Kontakta oss för offert

VAD GÖR EN BLOMSTERFOND?

Den första blomsterfonden i Sverige startades för drygt 100 år sedan av Alma Hedin. Hon fick idén när det på hennes fars begravning, stadsarkitekt Ludvig Hedin, kom ett överflöd av blommor och Alma tänkte att pengarna som lades på dyra blomsteruppsättningar istället kunde användas till viktigare ändamål. Konceptet var att från den som skänkte en penninggåva skulle fonden skicka ett kondoleansbrev till de sörjande i donatorns namn. Alma Hedin hade länge varit involverad i välgörenhetsarbete och bestämde sig för att samla in pengar till hem och vård av äldre.

I Indalens pastorat finns det tre blomsterfonder. I Lidens kyrka sköts fonden av Kerstin Åström sedan 45 år. Genom sitt omfattande arbete har hon lärt känna de flesta i Lidenbygden. När en slant sätts in på fondens konto skickar hon ett minnesblad till den aktuella begravningen, som kan äga rum var som helst i landet.

Många församlingar tog upp idén och i Lidens kyrka startade verksamheten med blomsterfonden 1941. I Lidens församling drivs fonden som en stiftelse och måste därmed ha stadgar, årsmöte, kassör och en auktoriserad revisor och står under uppsikt av Länsstyrelsen. En blomsterfond behöver inte vara kopplad till någon församling. På senare år har även en del hembygdsgårdar börjat med denna typ av verksamhet.

Pengarna som samlas in i Lidens blomsterfond används till uppvaktning med blommor till personer i Lidenbygden som fyller 80, 85 och 90 år samt alla som passerat 90.

Eftersom de insamlade medlen ska komma alla till del erhåller bygdegårdarna i församlingen årligen en mindre summa pengar vilket gynnar de flesta i bygden. Bygdegårdarna det gäller är Långliden, Boda, Västanå och Järkvissle samt PRO:s Oxsjögården.

Källor: Kerstin Åström och Wikipedia.

Text: Eva-Rut Lindberg

Ännu mer värde för din skog

Vi verkar för ditt bästa genom hela skogsägandet. Som medlem och delägare i Norra Skog är du med och delar på vinsten vi skapar. Dessutom får du förmånlig ränta, som ger dig mer tillbaka även i morgon.

Ring Per så berättar han mer.
072-090 89 70

**norra
skog**

Husåsvägen 14

**Medicinsk fotvård
Fotvårdsprodukter**

Jag finns också i
Bispgården och Kälarne

Helena 070-610 64 37

Socialdemokraterna

VI TROR PÅ EN

LEVANDE

LANDSBYGD

**Vår politik har
bidragit till**

- **Ny brandstation i Liden**
- **Träffpunkt för äldre i Indal**
- **Återöppning av förskola i Holm**
- **Ny idrottshall i Indal**

MITT INTRESSE FÖR BÄCKMETE I MIN UNGDOM!

Jag har sedan ungdomens år varit väldigt intresserad av bäckmete, och har väl doppat mina krokar lite varstans, i olika intressanta bäckar och åar.

Svartåns rinnande in i Lillvallsjön var fiskrik och rolig och Bodackebäcken, innan de avverkade, för då försvann fisken och hur det är idag vet jag inte.

När det gäller Svartån kom jag att tänka på Rolf Lidbergs målning, ”Det nappar i Svartån”. Denna tavla fanns på väggen i Helge Erikssons stuga i Gammelstan i Vallsjön och är väl en av den vackraste målning som Rolf Lidberg gjort enligt mitt tycke. Den tittade man på och njöt av när man var i stugan på femtio och sextioalet och var den förvaras idag vet jag inte.

Tavlan var målad sent en sommarkväll, mörk och trolsk med en öring i fonden, fiskad av ett väldigt vackert troll.

Problemet har oftast varit att avverkningsarna runt bäckarna gjort att fisk och flodpärlmusslan har försvunnit som är en viktig del i fortsatta beståndet i bäckarna. Jag minns att i Vallsjöån som rinner ner i Oxsjön var full av flodpärlmusslor. Där fiskade jag ofta som ung och fick mycket fina öringar. Nu verkar den helt tom på musslor.

I Kvarnån från Järkvissle upp till Mustjärn var det rätt oländigt att gå men med god balans på stenarna kunde man ta sig ända upp till Klippen. Sträckan innehöll hölJOR där stora öringar fanns gömda bland skrevorna. En gång hade jag en öring på som jag inte fick upp och som jag uppskattar vara den största jag haft på kroken.

En händelse som var lite annorlunda var i ån som rinner från Återvanningssjön ner till Laxsjön. Jag hade gått nerströms någon kilometer förbi en gammal huggarkoja på norra strandkanten och stod med mitt långspö och såg ett svart hål i den lugna porlande bäcken en sensommarkväll. Bäckan var några meter bred och väldigt grund på stället med ett lugnt strömmande flöde. Jag sänkte min rev med maskkrok och hamnade rätt ner i det lugna svarta hålet och reven och kroken med masken försvann.

Jag väntade en stund planlöst. Intet tänkande drog jag linan åter upp och det var tvärstopp! Jag fick med kraft försöka dra upp den och jag känner att det är inte bara strömmen som gör motstånd. Det är en öring som jag med kraft fått dra ur hålet och som en katapult hamnade

Trädfällning
Trädgård
Naturvård

Få en kostnadsfri offert
med möjlighet till RUT-avdrag.

Johan Rudin
073-236 68 52
johan.rudin@svensknaturvard.se

den ett par meter upp på land. Där nere i hålet stod denna öring och väntade på mig, ja denna å är fantastik men det är ju i björnland och inte så inspirerande att vitas i.

Arabäcken var min favorit samt Hällsjöån som var väldigt tacksam med sina fina rengbågsfiskar upp till kilot. Arabäcken var lite speciell, Jag lämnade min moped någon halvannan kilometer från Oxjövägen och gick ner vid gamla spånhyveldammen med det stora vattenhjulet och gick sedan uppströms. Bara upplevelsen av denna fina orörda natur och porlande historiska gamla bäck var tillräckligt. Då spelade det ingen roll om man fick fisk eller ej, det var en njutning att bara vitas där. Bäckens sträckning gick genom ett trolskt område och man kände att man var gäst i ett område av historisk och väldigt gammal natur. Man kände sig väldigt privilegierad att få vistas där och njuta fisket ända upp till Krokmyrddammen.

Sedan min flytt till Jämtland har jag även fortsatt mina fiskäventyr i bäckarna här. Rullån har väl varit min favorit. En å som rinner från Storslitingarna ner till östra Vattensjön och ner till Aumen-Häckrenmagasinet, men även Rörtjärnsbäcken med sina fina mörka bäckrödingar med vita fenor och vackra prickar. Där ska man vara strax innan oväder åska och slagregn! Rörtjärnsbäcken rinner i djupa dalgångar och raviner från Jenstjärn uppe vid Håkervalen ner till Häckren och genom några fina fiskrika tjärnar.

Ja, fiske med långspö och mask är nog bland det roligaste man kan göra. Att stå på rätt sida om bäcken med tanke på solen och skuggan. Att gå uppströms, att ha en termos kaffe och någon smörgås och inte vara stressad utan läsa vattnet och skummet och virvlarna runt stenarna och ståndplatserna för öringen. Det är mumma för själen! Mer njutbart fiske finns inte! Man glömmer tid och rum! Man är som sagt i en annan värld vid dessa ljuva tillfällen.

Anders Backlund, Badhusparken Ytterån
Illustration: Duane Raver, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=141176>

KÖTT • SKINN • CHARK

• HÄLLA GÅRD •

WWW.HÄLLAGÅRD.SE

**Din lokala
lammleverantör**

**Besök gärna vår
gårdsbutik i Åsen**

**Jeanette & Thomas
Eriksson**

070-551 67 52

- **Grävning för grunder**
- **Vatten och avlopp**
- **Dränering**
- **Snöröjning och sandning**
- **Klippning vägar**
- **Matjordsförsäljning**

060-12 30 50